

(c) Define biodiversity.

জৈৱ বৈচিত্ৰ্যৰ সংজ্ঞা দিয়া।

(d) What is positive externality?

ধনাত্মক বাহ্যিকতা কি?

(e) Define private goods.

ব্যক্তিগত দ্ৰব্যৰ সংজ্ঞা দিয়া।

(f) Mention one cause of air pollution.

বায়ু প্ৰদূষণৰ এটা কাৰণ উল্লেখ কৰা।

(g) What are public goods?

ৰাজহুৱা সামগ্ৰীবোৰ কি?

(h) What is strong sustainability?

দৃঢ় বহনক্ষমতা কি?

(i) Define free rider problem.

মুক্ত আৰোহীৰ সমস্যাৰ সংজ্ঞা দিয়া।

(j) What is transboundary pollution?

আন্তঃসীমা প্ৰদূষণ কি?

2. Answer the following questions : 2×5=10

তলত দিয়া প্রশ্নবোৰৰ উত্তৰ লিখা :

(a) Mention two characteristics of environmental goods.

পৰিৱেশ দ্ৰব্যৰ দুটা বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা।

(b) State two conditions of Pareto optimality.

পেৰেট'ৰ কাম্যতাৰ দুটা চৰ্ত উল্লেখ কৰা।

(c) What is global warming?

গোলকীয় উষ্ণতা কি?

(d) Mention two reasons of environmental degradation.

পৰিৱেশ অৱক্ষয়ৰ দুটা কাৰণ উল্লেখ কৰা।

(e) Define climate refugee.

জলবায়ু শৰণাৰ্থীৰ সংজ্ঞা দিয়া।

3. Answer any four of the following questions :

5×4=20

তলত দিয়া প্রশ্নবোৰৰ যি কোনো চাৰিটাৰ উত্তৰ লিখা :

(a) Distinguish between Environmental economics and Resource economics.

পৰিৱেশীয় অৰ্থনীতি আৰু সম্পদ অৰ্থনীতিৰ মাজৰ পাৰ্থক্য নিৰ্ণয় কৰা।

- (b) Briefly discuss major environmental protection activities undertaken in your country.

তোমাৰ দেশত পৰিৱেশ সুৰক্ষাৰ বাবে গ্ৰহণ কৰা গুৰুত্বপূৰ্ণ কাৰ্যাৱলী সংক্ষিপ্তভাৱে আলোচনা কৰা।

- (c) Write a short note on command and control approach as a policy to maintain the quality of environment.

পৰিৱেশ মানদণ্ড বক্ষণাবেক্ষণৰ নীতি হিচাপে আদেশ আৰু নিয়ন্ত্ৰণ পদ্ধতিৰ ওপৰত এটা চমু টোকা লিখা।

- (d) Briefly discuss the nature of international environmental problems.

আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় পৰিৱেশ সমস্যাৰ প্ৰকৃতি চমুকৈ আলোচনা কৰা।

- (e) Explain market-based instruments of environmental policy.

বজাৰভিত্তিক পৰিৱেশ নীতিৰ আহিলাসমূহ ব্যাখ্যা কৰা।

- (f) "Environmental damages can be considered as negative externalities." Explain the statement.

"পৰিৱেশৰ অৱনতিক ঋণাত্মক বাহ্যিকতা বুলি গণ্য কৰিব পাৰি।" উক্তিটো বৰ্ণনা কৰা।

4. Answer any *four* of the following questions :

10×4=40

তলত দিয়া প্রশ্নবোৰৰ যি কোনো চাৰিটাৰ উত্তৰ লিখা :

- (a) Discuss the major environmental policies undertaken in India. What are the important issues that arise in the enforcement of environmental laws in India? 5+5=10

ভাৰতত গ্ৰহণ কৰা গুৰুত্বপূৰ্ণ পৰিৱেশ নীতিসমূহ আলোচনা কৰা। পৰিৱেশ আইনসমূহ প্ৰৱৰ্তন কৰোঁতে ভাৰতত উদ্ভৱ হোৱা গুৰুত্বপূৰ্ণ সমস্যাসমূহ কি কি?

- (b) Discuss the interlinkage between the economy and the environment.

অৰ্থনীতি আৰু পৰিৱেশৰ মাজত আন্তঃসংযোগ আলোচনা কৰা।

- (c) What are the main causes of climate change? Mention the effects of climate change. 5+5=10

জলবায়ু পৰিৱৰ্তনৰ প্ৰধান কাৰণসমূহ কি কি? জলবায়ু পৰিৱৰ্তনৰ প্ৰভাৱসমূহ উল্লেখ কৰা।

- (d) What is externality? Mention different types of externality. Does externality result in market failure? $2+4+4=10$

বাহ্যিকতা কি? বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ বাহ্যিকতা উল্লেখ কৰা।
বাহ্যিকতাই বজাৰ বিফলতা সম্পন্ন কৰেনে?

- (e) What is air pollution? Explain the causes and consequences of air pollution. $2+4+4=10$

বায়ু প্ৰদূষণ কি? বায়ু প্ৰদূষণৰ কাৰণ আৰু পৰিণামবোৰ ব্যাখ্যা কৰা।

- (f) Discuss sustainable development from Indian perspective.

ভাৰতৰ প্ৰেক্ষাপটত বহনক্ষম উন্নয়ন আলোচনা কৰা।

- (g) What is Coase theorem? Mention its assumptions. Also discuss its limitations. $3+4+3=10$

ক'জ তত্ত্বটো কি? ইয়াৰ অনুমানবোৰ উল্লেখ কৰা।
লগতে ইয়াৰ সীমাবদ্ধতাসমূহ আলোচনা কৰা।

- (h) Discuss about the various stages of conducting contingent valuation method for environmental accounting.

পৰিৱেশ গণনাৰ বাবে থকা চৰ্তসাপেক্ষ মূল্যায়ন
পদ্ধতিটোৰ বিভিন্ন স্তৰবোৰ আলোচনা কৰা।

★★★